

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 2541/2019
03.11.2021. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Јасминке Станојевић, председника већа, Споменке Зарић и Бисерке Живановић, чланова већа, у парници тужилаца АА и ББ, обоје из ..., које заступа пуномоћник Југослав Јовановић адвокат из ..., против тужених Генерали осигурање Србија а.д.о. Београд, кога заступа пуномоћник Бранкица Орловић, адвокат из ..., и туженог ВВ из ..., кога заступа пуномоћник Братислав Стојановић, адвокат из ..., ради накнаде штете, одлучујући о ревизији тужилаца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Нишу Гж 1560/2018 од 30.01.2019. године, на седници одржаној 03.11.2021. године, донео је

ПРЕСУДУ

ПРЕИНАЧУЈЕ СЕ пресуда Апелационог суда у Нишу Гж 1560/2018 од 30.01.2019. године у преиначујућем делу одлуке о накнади материјалне штете, одбијају као неосноване жалбе парничних странака и потврђује пресуда Основног суда у Алексинцу П 281/17 од 15.11.2017. године, исправљена решењем истог суда П 281/17 од 13.05.2019. године у усвајајућем делу става првог и другог изреке којим је одлучено о накнади материјалне штете коју тужиоци потражују, и у ставу трећем изреке, док се одбија као неоснован захтев тужених за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Обавезују се тужени да тужиоцима накнаде трошкове ревизијског поступка у износу од 228.000,00 динара, у року од 15 дана од пријема отправка пресуде.

Образложење

Пресудом Основног суда у Алексинцу П 281/17 од 15.11.2017. године, исправљеном решењем истог суда П 281/17 од 13.05.2019. године, ставом првим изреке, под тачком 1. делимично је усвојен тужбени захтев тужиоца АА, те су обавезани тужени, да му солидарно исплате и то: а) на име накнаде нематеријалне штете за претрпљене физичке болове 350.000,00 динара, за претрпљени страх 315.000,00 динара, за претрпљене душевне болове због умањења опште животне активности и због наружености по 420.000,00 динара, све са законском затезном каматом од 15.11.2017. године, као дана пресуђења па до исплате; б) на име изгубљене зараде због неспособности за рад за време лечења почев од 01.03.2009.године до 28.02.2010.године, у висини од 70%, укупан износ од 127.360,80 динара, са законском затезном каматом почев од 01.03.2010. године па до исплате, на име изгубљене зараде;

в) на име материјалне штете због неспособности за рад у висини од 70% у виду капитализиране ренте почев од 01.03.2010. године у износу од 1.848.252,40 динара, са законском затезном каматом почев од 14.10.2013. године до исплате; под тачком 2. одбијен је као неоснован део тужбеног захтева тужиоца АА од досуђених износа из из тачке 1. а, б и в, па до тражених износа и то: на име физичких болова до 500.000,00 динара, на име претрпљеног страха до 450.000,00 динара, на име умањења опште животне активности до 600.000,00 динара, на име умањења естетског изгледа - наружености до 600.000,00 динара, на име неспособности за рад за време лечења почев од 01.03.2009.године до 28.02.2010.године, у висини од 100%, до 374.661,00 динара и на име неспособности за рад у висини од 100% у виду капитализиране ренте почев од 01.03.2010.године до 5.437.058,00 динара. Ставом другим изреке, под тачком 1. делимично је усвојен тужбени захтев тужиље ББ те су обавезани тужени да тужиљи солидарно исплате и то: на име накнаде нематеријалне штете за претрпљене физичке болове 210.000,00 динара, за претрпљени страх 175.000,00 динара, за претрпљене душевне болове због умањења опште животне активности и због наружености по 140.000,00 динара, све са законском затезном каматом почев од 15.11.2017. године, до исплате; на име материјалне штете због изгубљених прихода услед неспособности за рад за време лечења у трајању од 5 месеци, почев од 01.03.2009.године до 31.07.2009.године у висини од 70% укупан износ од 22.092,00 динара са законском затезном каматом од 07.02.2014. године, као дана вештачења, до исплате; на име материјалне штете због изгубљене зараде у виду ренте по 441,70 динара месечно, почев од 31.07.2009. године па надаље, док за то постоје законски разлози, на начин ближе одређен у изреци, са законском затезном каматом почев од доспелости сваког месечног износа до исплате; док је тачком 2. одбијен као неоснован део тужбеног захтева тужиље ББ којим је тражила да се обавезу тужени да јој солидарно исплате преко досуђених износа из тачке 1. па до тражених, и то: за претрпљени физички бол до 300.000,00 динара, за претрпљени страх до 250.000,00 динара, на име душевних болова због умањења опште животне активности и због наружености до износа од по 200.000,00 динара, на име неспособности за рад у трајању од пет месеци почев од 01.03.2009.године до 31.07.2009.године у висини од 100% укупан износ од 31.560,00 динара, са законском затезном каматом почев од 01.08.2009. године и на име изгубљене зараде у виду ренте до 631,00 динара месечно, са каматом. Ставом трећим изреке, обавезани су тужени да тужиоцима солидарно накнаде трошкове поступка у износу од 746.711,00 динара са законском затезном каматом од дана извршности пресуде до исплате.

Пресудом Апелационог суда у Нишу Гж 1560/2018 од 30.01.2019. године, ставом првим изреке, одбијене су као неосноване жалбе странака и потврђена првостепена пресуда у ставу првом и другом изреке, и то: у односу на тужиоца АА за накнаду нематеријалне штете на име претрпљених физичких болова и претрпљеног страха са каматом, у усвајајућем и у одбијајућем делу, у усвајајућем делу за душевне болове због умањења опште животне активности, у одбијајућем делу за душевне болове због наружености и у одбијајућем делу за накнаду материјалне штете, а у односу на тужиљу ББ за накнаду нематеријалне штете на име душевних болова због умањења опште животне активности са каматом у усвајајућем и одбијајућем делу, у одбијајућем делу за накнаду нематеријалне штете за претрпљене физичке болове, страх и душевне болове због наружености и одбијајућем делу за накнаду материјалне штете. Ставом другим изреке, првостепена пресуда у преосталом делу става првог и другог изреке и у ставу трећем изреке је преиначена тако што су: такм 1. обавезани тужени,

да тужиоцу АА на име накнаде нематеријалне штете солидарно исплате: на име душевних болова због умањења опште животне активности, поред износа досуђеног првостепеном пресудом, још износ од 175.000,00 динара са законском затезном каматом од 15.11.2017. године до исплате, док је за износ преко укупно досуђеног износа до траженог износа од 600.000,00 динара са каматом, одбијен као неоснован; на име душевних болова због наружености износ од 210.000,00 динара са законском затезном каматом од 15.11.2017. године до исплате, док је за износ од овом пресудом досуђеног износа до првостепеном пресудом досуђеног износа од 420.000,00 динара, са каматом, одбијен као неоснован. Одбијен је као неоснован тужбени захтев тужиоца АА да му тужени солидарно исплате материјалну штету због неспособности за рад за време лечења у износу од 127.360,80 динара, са каматом почев од 01.03.2010. године до исплате, и на име изгубљене зараде због неспособности за рад у виду капитализиране ренте у износу од 1.848.252.40 динара, са каматом почев од 14.10.2010.године до исплате; тачком 2. обавезани су тужени да тужиљи ББ на име накнаде нематеријалне штете, солидарно исплате: на име претрпљених физичких болова износ од 140.000,00 динара са законском затезном каматом од 15.11.2017. године до исплате, док је за износ од овом пресудом досуђеног износа до првостепеном пресудом досуђеног износа од 210.000,00 динара са каматом, одбијен као неоснован; на име претрпљеног страха износ од 140.000,00 динара са законском затезном каматом од 15.11.2017. године до исплате, док је део тужбеног захтева од овом пресудом досуђеног износа до првостепеном пресудом досуђеног износа од 175.000,00 динара са каматом, одбијен као неоснован; на име претрпљених душевних болова због наружености износ од 84.000,00 динара са законском затезном каматом од 15.11.2017. године до исплате, док је за износ од овом пресудом досуђеног износа до првостепеном пресудом досуђеног износа од 140.000,00 динара са каматом, одбијен као неоснован. Одбијен је као неоснован тужбени захтев тужиље ББ да јој тужени солидарно исплате материјалну штету због неспособности за рад за време лечења у износу од 22.022,00 динара, са каматом почев од 07.02.2014.године до исплате, и на име изгубљене зараде због неспособности за рад у виду месечне ренте у износу од 441,70 динара, почев од 31.07.2009.године, са каматом. Обавезани су тужени да тужиоцима АА и ББ солидарно плате трошкове поступка у износу од 840.320,00 динара, са законском затезном каматом од дана извршности пресуде до исплате. Обавезани су тужиоци да на име трошкова другостепеног поступка плате и то: туженом ВВ износ од 81.378,00 динара, и туженом „Генерали осигурање Србија“ а.д.о. Београд износ од 91.878,00 динара.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, у делу којим је одбијен тужбени захтев тужилаца за накнаду материјалне штете и у делу којим је одлучено о трошковима другостепеног поступка, тужиоци су благовремено изјавили ревизију због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Испитујући правилност побијане пресуде у смислу одредбе члана 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ бр. 72/11 и 55/14), Врховни касациони суд је утврдио да ревизија није основана.

У поступку доношења побијане пресуде нема битне повреде из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП на које суд пази по службеној дужности, а нема ни других битних повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 1. ЗПП на које се неосновано указује у ревизији.

Према утврђеном чињеничном стању, дана ...2008. године дошло је до саобраћајне незгоде, тако што је тужени ВВ из ... управљајући путничким возилом марке Застава 128, осигураном код туженог "Генерали Осигурање Србија" а.д.о. Београд, из правца ... у правцу ..., ударио тужиоце који су се налазили на коловозу и кретали се уз десну ивицу пута у истом смеру као и окривљени, један иза другог, и оборио их на коловоз. Том приликом тужиоци су задобили тешке телесне повреде, а тужени ВВ је правноснажно оглашен кривим за кривично дело тешко дело против безбедности јавног саобраћаја из чл. 297 ст. 3 у вези чл. 289 ст.3 у вези ст. 1 КЗ. Вештачењем преко Завода за судску медицину у Нишу утврђени су врста, тежина и степен телесних повреда које су задобили тужиоци, затим интензитет и трајање физичких болова и страха за сваког тужиоца посебно, као и степен умањења опште животне активности изражена у процентима (за тужиоца АА на горњој граници средњег степена у висини 60%, а за тужиљу ББ у лакој степену у висини 15%) и у чему се огледа умањење ОЖА и утврђен је степен наружености тужилаца. Општа радна и професионална способност тужиоца је смањена у високом степену (изражена у процентима око 70%). Тужилац видно храмље при ходу. Користи помагала при ходу, лева нога му је знатно скраћена. Код тужиље постоји умањење опште радне способности у лакој степену (изражена у проценту око 10%). Вештачен је и допринос учесника у настанку саобраћајне незгоде, описано у чему се састоји и утврђено да је допринос тужилаца у настанку саобраћајне незгоде 30%. Пре саобраћајне незгоде тужилац се бавио керамичарским пословима тако што је уговарао те послове, није био у радном односу и није био пријављен Заводу за социјално осигурање, док се тужиља ББ бавила кућним пословима и газдинством. Вештачењем у првостепеном поступку је утврђена изгубљена зарада и капитализирана рента.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је делимично усвојио тужбени захтев тужилаца како у погледу нематеријалне штете тако и захтев за накнаду материјалне штете. Закључио је да су тужени одговорни за штету коју су тужиоци претрпели, и то тужени „Генерали осигурање Србија“ а.д.о. Београд по основу осигурања од ауто одговорности, а тужени ВВ по основу утврђене кривице, па је правилно утврђујући постојање подељене одговорности странака настанку штете и утврђени допринос тужилаца настанку штете у висини од 30%, одлучио о тужбеном захтеву тужилаца досуђујући им наведене износе на име накнаде нематеријалне и материјалне штете.

Другостепени суд је у потпуности прихватио закључак првостепеног суда у погледу одговорности тужених и утврђеном проценту доринуса тужилаца настанку саобраћајне незгоде, те је делимично потврдио, а делимично преиначио првостепену пресуду само у погледу висине досуђених накнада за поједине видове нематеријалне штете коју тужиоци потражују, закључујући да су поједини износи за одређене видове накнаде штете правилно одмерени тужиоцима, док су други прениско или превисоко одмерени, те је с позивом на одредбу члана 200. ЗОО одлучио као у изреци. У погледу захтева тужилаца за накнаду материјалне штете због изгубљене зараде и ренте, другостепени суд је потврдио делимично одбијајући део првостепене пресуде којим је одлучено о овом захтеву тужилаца, док је за усвајајући део овог вида накнаде материјалне штете преиначио првостепену пресуду из разлога што тужиоци нису доказали висину материјалне штете коју су претрпели услед повређивања, а терет доказивања те чињенице је био на њима сходно члану 231. став 1. и 2. ЗПП. Навео је да се висина накнаде штете изгубљене зараде утврђује према висини зараде коју би

тужиоци остварили да није дошло до повређивања, а не према просечној заради у РС како су то прецизираним тужбеним захтевом тужиоци тражили, јер је у питању зарада коју су могли основано очекивати, а која је услед повређивања изостала, те како тужиоци висину те зараде нису доказали, то је другостепени суд одбио њихове захтеве као неосноване.

По оцени Врховног касационог суда, основано се наводима ревизије указује на погрешну примену материјалног права од стране другостепеног суда у преиначујућем делу којим је одлучено о тужбеном захтеву тужилаца за накнаду материјалне штете одбијањем тужбеног захтева.

Одредбом члана 185. ЗОО прописано је да је одговорно лице дужно успоставити стање које је било пре него што је штета настала (став 1). Одредбом члана 188. ЗОО прописано је да у случају смрти, телесне повреде или оштећења здравља, накнада се одређује по правилу у облику новчане ренте, доживотно или за одређено време (став 1), да поверилац има право да захтева потребно обезбеђење за исплату ренте, осим ако то према околностима случаја не би било оправдано (став 3), да ако дужник не пружи обезбеђење које суд одреди поверилац има право да захтева да му се уместо ренте исплати једна укупна свота чија се висина одређује према висини ренте и вероватном трајању повериочевог живота, уз одбитак одговарајућих камата (став 4), као и да из озбиљних узрока поверилац може и у другим случајевима захтевати одмах или доцније да му се уместо ренте исплати једна укупна свота (став 5). Одредбом члана 195. ЗОО прописано је да ко другоме нанесе телесну повреду или му наруши здравље, дужан је накнадити му трошкове лечења и друге потребне трошкове с тим у вези, као и зараду изгубљену због неспособности за рад за време лечења (став 1), а ако повређени због потпуне или делимичне неспособности за рад губи зараду или су му потребе трајно повећане или су могућности његовог даљег развијања и напредовања уништене или смањене, одговорно лице дужно је плаћати повређеном одређену новчану ренту, као накнаду за ту штету (став 2).

У конкретном случају, неспорно су утврђене чињенице да је код тужиоца АА дошло до трајних промена тешког степена, да је неспособан за свој посао трајно и да постоји инвалидитет прве категорије и радна неспособност у проценту од 70%, односно умањење у веома високом степену, због чега неће моћи да оствари ни право на старосну пензију, јер у време повређивања није био запослен, нити пријављен на обавезно социјално осигурање, већ је керамичарске послове сам уговарао, обављао и зарађивао, а због неуплаћивања доприноса за обавезно социјално осигурање без радног стажа 15 година неће моћи да оствари право на пензију. Такође није било спорно да се пре повређивања тужилац бавио керамичарским пословима, што је и доказао потврдом фирме у којој је радио, где му је призната квалификација керамичара. Међутим, како тужилац није имао ту школску спрему, не може се закључити да би му, код ранијег послодавца призната квалификација керамичара, била призната и код другог послодавца, то је тужилац у суштини неквалификовани радник, односно физичко лице без стручне спреме. Из наведених разлога, и по оцени овог суда, правилан је закључак првостепеног суда да се тужиоцу може признати само накнада штете по основу минималне зараде, и то висина минималне зараде која је утврђена вештачењем, супротно закључку другостепеног суда да тужилац то није доказао. Тужиоцу је за време лечења у периоду од 01.03.2009. године до 28.02.2010. године, у ком периоду је био 100% неспособан за рад, правилно досуђена висина прописане минималне зараде

утврђена вештачењем умањена за 30% услед доприноса тужиоца настанку саобраћајне незгоде. Такође, како је капитализирана рента изузетак од правила, у поступку је вештачењем утврђено да је код тужиоца АА у временском периоду од 2012. године до дана вештачења дошло до значајног погоршања здравственог стања као директне последице и компликације повреде задобијене 2009. године у саобраћајној несрећи, који подаци из медицинског вештачења указују на потребу да тужилац мора да обезбеди додатну куповину лекова, одлазак на лечење у специјалистичке установе, чиме се оправдава захтев за досуђење капитализиране ренте сходно одредби члана 188. став 5. ЗОО. И по оцени овог суда, правилно је у првостепеном поступку утврђена висина капитализиране ренте, према законским условима, и процена према просечном периоду трајања живота и година живота тужиоца у време повређивања, а према подацима Завода за статистику Републике Србије, те се и по налажењу овог суда има применити као параметар кретање минималних зарада за посматрани период, с обзиром на квалификацију тужиоца и све остале утврђене околности, због чега је правилно досуђен износ капитализиране ренте уз умањење од 30% колико је допринос тужиоца у настанку незгоде. Преко досуђених износа и по оцени Врховног касационог суда, тужбени захтев за накнаду материјалне штете је превисоко постављен и неоснован. Правилна је и одлука првостепеног суда којом је тужили досуђена материјална штета, имајући у виду проценат умањења опште радне способности тужиле у висини од 10%, те тужиле остварује право на име материјалне штете због изгубљених прихода услед неспособности за рад у трајању од 5 месеци, почев од 01.03.2009. године до 31.07.2009. године, као и материјалну штету због изгубљене зараде у виду ренте у досуђеном износу (са умањењем од 30%), почев од 31.07.2009. године, док за то постоје услови, из разлога наведених у првостепеној одлуци. Тужиле ББ је пружила доказе да је пре повређивања обављала пољопривредне послове на свом закупљеном имању и да је обављала послове у домаћинству и да је ангажовала и трећа лица, те је вештачењем правилно утврђена висина штете коју је тужиле трпела за време неспособности за рад од повређивања до завршетка лечења и надаље.

По оцени Врховног касационог суда тужиоци су у току поступка пружили довољно доказа којима су учинили основаним своје захтеве за накнаду материјалне штете, односно доказали су да је материјална штета последица повређивања, а висина је правилно утврђена обављеним вештачењима. Што се тиче ренте као вида штете, она има основ у природи саме штете које су се после завршеног лечења претвориле у трајне последице које су довеле до умањења радне способности оштећених, изазивајући трајне физичке болове и сметње, душевне патње и поремећаје, посебно код тужиоца ББ, што је у крајњем довело до умањења његове имовине и могућности запошљавања и зараде и довођење у питање личног достојанства и егзистенције оштећених. Угрожавање и повреда ових најелементарнијих компоненти човекове личности усвајањем тужбеног захтева на овај начин је добила адекватну сатисфакцију.

Тужиоци су успели у поступку по ревизији па им на основу чланова 153. став 1, 154, 163. став 2. и 165. став 2. ЗПП припадају трошкови ревизијског поступка према оствареном успеху по ревизији. Висина је одмерена на име тражених трошкова за састав ревизије у износу од 33.000,00 динара према Адвокатској тарифи важећој у време предузимања ове парничне радње. Трошак судске таксе признат је на име таксе на ревизију и ревизијску одлуку од по 97.500,00 динара.

На основу изложеног, Врховни касациони суд је применом члана 416. став 1. ЗПП, одлучио као у изреци пресуде.

**Председник већа - судија
Јасминка Станојевић,с.р.**

**За тачност отправка
управитељ писарнице
Марина Антонић**